

1. Samenvatting voorstel

Een brede partijdiscussie over de Uniefundering en Unieverklaring van de partij resulteert in een voorstel van het Landelijk Bestuur aan het partijcongres van 13 juni 2015 over de grondslag en een preambule bij het kernprogramma. Dit voorstel bestaat uit drie delen, dat als één voorstel in stemming wordt gegeven.

A. Wijzigen statuten

Het Landelijk Bestuur stelt het proces voor om de statuten aan te passen, zodat leden in de toekomst niet meer de Uniefundering en de Unieverklaring moeten onderschrijven, maar een nieuw geformuleerde grondslag.

Ook wordt voorgesteld om voor wijzigingen van het kernprogramma een gekwalificeerde meerderheid van twee-derde van de uitgebrachte stemmen vast te leggen.

B. Toevoeging aan kernprogramma

Het tweede deel van het voorstel is het toevoegen van een preambule aan het al bestaande kernprogramma, waarin de politieke visie van de ChristenUnie wordt samengevat.

C. Mandaat andere reglementen

Het derde deel van het voorstel behelst het geven van een mandaat aan het Landelijk Bestuur om na wijziging van de statuten in alle landelijke reglementen, die in het verleden door het Uniecongres zijn vastgesteld zinsneden die geheel of gedeeltelijk de woorden "Uniefundering en Unieverklaring" bevatten te vervangen door "grondslag"

2. Aanleiding

De ChristenUnie is een partij van belijdende christenen. De gezamenlijk identiteit is statutair verankerd. Elk lid van de ChristenUnie moet 'de Unieverklaring, de Uniefundering en het doel van de partij onderschrijven'(art 4 lid 1.b van de statuten). In artikel 2, lid 1 van de Statuten wordt het doel van de ChristenUnie omschreven als het bevorderen van een politiek als door beide oprichters is vastgesteld in de gezamenlijke Unieverklaring'.

Al lange tijd is er onvrede met één bepaalde passage uit de Uniefundering, namelijk daar waar gezegd wordt dat de Bijbel wordt nagesproken door de Drie Formulieren van Eenheid.

Deze Drie Formulieren van Eenheid (3FvE) zijn belijdenisgeschriften die zijn geschreven in de zestiende en zeventiende eeuw als vrucht van de Reformatie. Het zijn gezaghebbende belijdenissen binnen de familie van gereformeerde/reformatorische kerken.

Toen de ChristenUnie ontstond uit de fusie van twee partijen die hun gereformeerde/reformatorische identiteit in hun naam tot uitdrukking brachten is nadrukkelijk gekozen voor een bredere naam als unie van christenen. Toch werd een verwijzing naar de 3FvE in de Uniefundering van belang geacht om duidelijk te maken waar de wortels van de partij liggen. Er zijn echter vanaf het begin van de ChristenUnie en ook bij voorganger RPF leden geweest die een voorbehoud willen maken bij de zin waarin de 3FvE worden genoemd. Voor een aantal potentiële leden was de drempel die de Uniefundering vanwege die zin opwierp te hoog om daadwerkelijk lid te worden. De bezwaren gaan dan vooral over theologische keuzes en 'verwerping van dwalingen' die geen politieke relevantie hebben. Bijvoorbeeld de keuze voor kinderdoop en de verwerping van de geloofsdoopt als 'ketterij' (art. 18 NGB).

Deze constatering was voor het Landelijk Bestuur voldoende aanleiding om een discussie te starten met als inzet een vernieuwde grondslag die meer recht doet aan wat de ChristenUnie is: een partij die staat in een traditie en open is voor alle christenen die haar politieke doel herkennen.

3. Proces

Er zijn door het Landelijk Bestuur (LB) eerst interne discussies gevoerd, ook samen met zijn vaste adviseurs en de voorzitters van de Provinciale Unies. Ook is er een gesprek geweest met voormalige 'partijprominenten'. Op het Uniecongres van juni 2014 is een deelsessie over dit onderwerp gehouden. De conclusie van het LB was, dat de tijd rijp was voor een partijbrede discussie. Aan het Wetenschappelijk Instituut werd gevraagd om een discussienota te schrijven, die in september verscheen onder de titel 'Fundering vernieuwd'. Er ontstond vervolgens een discussie in de pers en ook op allerlei bijeenkomsten van Kiesverenigingen en Provinciale Unies.

Tijdens het Ledencongres op 22 november in Lunteren is er een uitgebreide discussie geweest over dit onderwerp. Het verslag van deze discussie is te lezen bij de congresstukken. De externe discussie kwam even op een lager pitje te staan, aangezien de campagne voor de PS en WS verkiezingen alle aandacht nodig hadden. Intern is het Landelijk Bestuur wel verder gegaan met de verwerking van alle inbrengen in de discussie. Een schrijversgroep, bestaande uit Piet Adema (voorzitter Landelijk Bestuur), Wouter Beekers (directeur WI) en Menno van Hulst (directeur partijbureau), is aan de slag gegaan met een concrete opdracht van het Landelijk Bestuur. Dit leidde tot een concept, dat is besproken met een dertigtal leden van de ChristenUnie met diverse achtergronden in drie sessies op 13 maart. Daarnaast is een aantal mensen individueel om een reactie gevraagd. Dit heeft geleid tot een nieuw concept, dat na diverse adviesrondes is omgewerkt tot het definitieve concept, dat door het Landelijk Bestuur op 15 april is goedgekeurd ter besluitvorming op het partijcongres van 13 juni 2015 in Zwolle.

4. Afwegingen

Identiteit voorop

Leidend voor het herformuleren van de grondslag is geweest dat de ChristenUnie een partij van belijdende christenen is en wil blijven. De grondslag moet duidelijk maken wat dit betekent voor degenen die lid willen worden en actief willen zijn binnen de partij. Oftewel, wat is de identiteit van de ChristenUnie?

Waar het nadrukkelijk niet om gaat is een soort van winst-verliesrekening te maken in de trant van 'bij welke grondslag-formulering kunnen we netto zoveel mogelijk nieuwe leden verwelkomen'.

Van Uniefundering naar grondslag

Gekozen is om van het woord Uniefundering af te stappen om twee redenen. Het woord Unie ademt nog wat de sfeer van de fusie. Het woord fundering is vervangen door het wat algemener gebruikte woord grondslag.

Overwogen alternatieven waren beginselverklaring en missie. Het woord beginselverklaring werd als archaisch beschouwd. Het woord missie is wel veel gangbaarder, maar duidt onvoldoende aan, dat het hier om de basis van de partij gaat.

Strikt genomen had de grondslag beperkt kunnen blijven tot het vermelden waarop de ChristenUnie haar politieke principes baseert. Er is echter voor gekozen om ook enkele basiselementen van de politieke visie en drijfveren al in de grondslag te vermelden. Het moet ook een motiverende tekst zijn voor leden en potentiële leden.

Van Drie Formulieren van Eenheid naar Nicea

Kern van het hele voorstel is om een ongewenste drempel weg te nemen voor degenen die wel de ChristenUnie van harte steunen of zouden willen steunen maar moeite hebben met het onderschrijven van de 3FvE. Vandaar dat in de grondslag de 3FvE niet genoemd worden.

De kern van de grondslag is de Bijbel, het geïnspireerde en gezaghebbende Woord van God. Is dat niet voldoende als grondslag? De geschiedenis leert dat het verstandig is om toch een kernachtige duiding te geven van de leer van de Bijbel. Er is daarbij gekeken naar de Oecumenische belijdenisgeschriften, waarbij het Apostolicum (de twaalf artikelen van het geloof) en de geloofsbelijdenis van Nicea zijn overwogen. Het Apostolicum is daarvan de meest bekende, maar toch is gekozen voor Nicea, aangezien die rijker van inhoud is, meer politieke aanknopingspunten biedt en ook oecumenisch heel breed is geaccepteerd.

In de grondslag spreken we kortweg van de geloofsbelijdenis van Nicea, overigens is de volledige aanduiding de geloofsbelijdenis van Nicea-Constantinopel.

Van Unieverklaring naar preambule kernprogramma

In de huidige Unieverklaring staan mooie teksten over wat ons motiveert als leden van de ChristenUnie in de politiek. In het voorliggende voorstel wordt de Unieverklaring weliswaar afgeschaft als door leden te onderschrijven document, maar aan de inhoud daarvan wordt wel rechtgedaan. Enerzijds door in de grondslag enkele aspecten uit de Unieverklaring op te nemen, anderzijds door in de preambule van het kernprogramma wat uitgebreider op onze politieke visie in te gaan.

Dubbelvoorstel grondslag en preambule kernprogramma

In de discussienota van het WI 'Fundering vernieuwd' is gezegd dat de functie van de 3FvE niet zozeer insluiting of uitsluiting van leden zou moeten zijn, als wel een bron voor politieke wijsheid. Daarom hoort een eventuele verwijzing naar de 3FvE meer thuis in een kernprogramma, dan als identiteitsmarkering in een door alle leden te onderschrijven grondslag. Uit de discussies bleek er

een breed draagvlak te zijn voor deze gedachte. Door bijna niemand werd de waarde van elementen van de 3FvE voor 'het staatkundig leven' betwijfeld. Velen voelden er voor om die waarde te verankeren in het te herschrijven kernprogramma. Deze gedachte heeft geleid tot het gelijktijdig voorstellen van een nieuwe grondslag en een preambule voor het kernprogramma.

Preambule kernprogramma

Het kernprogramma formuleert de politieke visie van de ChristenUnie op langere termijn. In de preambule worden drie elementen van die politieke visie onderscheiden: het richtinggevende perspectief, het vaste fundament (waarbij wordt teruggegrepen op de grondslag) en de centrale kernwaarden. Naast het hebben van een helder vertrekpunt en een motiverend geloofsperspectief, is het voor een politieke partij ook heel belangrijk om haar missie met een aantal kernwoorden concreet te verwoorden.

De traditie waar de ChristenUnie in staat

Als rechtsopvolger van het GPV en de RPF is het duidelijk dat de ChristenUnie staat in de traditie van de Reformatie met in Nederland als belangrijke belijdenissen de 3FvE. Onze traditie is echter breder dan dat. We staan ook op de schouders van denkers als Augustinus, we putten ook politieke wijsheid uit de verklaring van Lausanne, waar de evangelische beweging zich nadrukkelijk uitsprak over de maatschappelijke verantwoordelijkheid van christenen. Door deze namen van personen en documenten expliciet te noemen in de preambule, zonder uitputtend te willen en kunnen zijn, wordt invulling gegeven aan het woord traditie.

Kernwaarden

In 2010 en 2011 heeft het WI de partij gediend met drie studies over kernwaarden in de christelijke politiek met de titels Dienstbaarheid, Vrijheid en Duurzaamheid. Daarmee is getracht de politieke visie van de ChristenUnie in een drietal kernbegrippen te vatten. Dit voorstel gaat verder op die lijn. Wel is geprobeerd bij de keuze nog duidelijker te laten zien hoe het eigen geloofsvetrekpunt de politieke visie van de ChristenUnie kleur geeft en ook onderscheidend is naar andere politieke partijen. Zo komen we met het voorstel om als kernwaarden van de politieke visie van de ChristenUnie de drieslag Dienstbare samenleving, Geloofsvrijheid en Waardevol leven te benoemen. In deze kernwaarden klopt het hart van de ChristenUnie. Een bredere uitwerking van de kernwaarden vinden we in het kernprogramma, waar de visie van de ChristenUnie op het brede politieke domein besproken wordt.

Naar een vernieuwd kernprogramma

Als op het congres dit voorstel wordt goedgekeurd is er een preambule geplaatst voor een al bestaand kernprogramma. Tegelijkertijd zal het Landelijk Bestuur een proces starten om te komen tot een vernieuwing van het kernprogramma. Hiervoor zal een partijbrede discussie worden gevoerd waar voldoende tijd voor zal worden gereserveerd.

Onderschrijven, uitdragen en verdedigen

In de huidige situatie moeten leden de Unieverklaring en de Uniefundering onderschrijven. Vertegenwoordigers van de ChristenUnie (bestuurders en bestuursleden) tekenen een bewilligingsverklaring waarin staat dat zij 'er aan gehouden zijn het kernprogramma en het daarop gebaseerde verkiezingsprogramma uit te dragen en te verdedigen'. In dit voorstel wordt daar volledig op aangesloten: de grondslag moet worden onderschreven door alle leden; het kernprogramma, inclusief de nieuwe preambule moet worden uitgedragen en verdedigd door vertegenwoordigers van de ChristenUnie.

Tweederde meerderheid

Voor statutenwijzigingen, zoals de aanpassing van de grondslag, is een twee/derde meerderheid nodig. Voor het aanpassen van het kernprogramma is dat nu niet noodzakelijk. Aangezien hier een geïntegreerd voorstel wordt gedaan voor vervanging van Unieverklaring en Uniefundering door Grondslag en het opnemen van een preambule bij het bestaande kernprogramma, is voor het gehele voorstel een twee/derde meerderheid nodig.

Daarnaast is het voor de vaste koers van de partij een goed idee om voor alle toekomstige wijzigingen van het kernprogramma een gekwalificeerde meerderheid van twee/derde te vereisen. Een voorstel voor een statutenwijziging met die strekking is aan het huidige voorstel toegevoegd.

In schema gebracht

Huidige situatie	Huidige situatie	Voorgestelde situatie
Te onderschrijven door leden	Unieverklaring en Uniefundering	Grondslag
Uit te dragen door vertegenwoordigers	Kernprogramma	Kernprogramma, inclusief preambule

5. Tekst grondslag en preambule kernprogramma

Grondslag

Gedreven door Gods liefde en Christus' koningschap wil de ChristenUnie zich inzetten voor de samenleving en het bestuur van ons land. Zij erkent dat de overheid door God is gegeven om recht te doen en vrijheid en vrede te beschermen, wereldwijd. De ChristenUnie baseert haar politieke principes op de Bijbel, Gods geïnspireerde en gezaghebbende Woord. Haar leden verenigen zich vanuit het christelijk geloof, zoals kernachtig verwoord in de Geloofsbelijdenis van Nicea.

Preambule kernprogramma

Het kernprogramma van de ChristenUnie bevat haar politieke visie voor de lange termijn. De ChristenUnie komt tot haar politieke visie vanuit een richtinggevend perspectief, vanuit een vast fundament en vanuit centrale kernwaarden.

De politieke visie van de ChristenUnie staat in het perspectief van geloof, hoop en liefde. Geloof in de almachtige Schepper geeft richting aan de politiek: Hij laat niet los wat Zijn hand begon. Jezus Christus, Wie alle macht is gegeven in hemel en op aarde, geeft hoop op een leven over de grenzen van deze wereld heen. De Heilige Geest inspireert tot navolging van Christus in Zijn liefde.

Zoals vastgelegd in haar grondslag, fundeert de ChristenUnie haar politieke visie op het betrouwbare Woord, de Bijbel. Met haar politieke visie staat de ChristenUnie in een levende traditie van eeuwenlang christelijk denken over mens, maatschappij en overheid, vanaf de kerkvader Augustinus tot op de dag van vandaag. De ChristenUnie put politieke wijsheid uit de Oecumenische Belijdenissen, de Drie Formulieren van Eenheid, de Verklaring van Lausanne en andere belangrijke verwoordingen van de Bijbelse boodschap voor het publieke leven.

In de politieke visie van de ChristenUnie staan drie kernwaarden centraal, die leidend zijn voor haar inzet voor gerechtigheid in Nederland en in heel de wereld:

Dienstbare samenleving

God laat mensen opbloeien in relaties, samenwerking en onderlinge zorg. Een dienstbare samenleving vraagt een betrokken, maar ook bescheiden overheid. De overheid zet zich in voor een maatschappelijke ordening waarin mensen hun talenten kunnen ontwikkelen en in vrijheid hun verantwoordelijkheden kunnen nemen.

Geloofsvrijheid

God maakt mensen verantwoordelijk door ze vrijheid te geven. De overheid respecteert de vrijheid en beschermt deze. Alle mensen hebben het recht om in vrijheid hun geloof en overtuiging te delen, met elkaar, met hun kinderen en in de samenleving.

Waardevol leven

Alle leven is Gods waardevolle gift. De overheid zet zich in voor een zorgvuldige omgang met heel Zijn schepping. De overheid staat voor de waardigheid en de rechten van alle mensen: krachtig of kwetsbaar, geboren of ongeboren, nabij of veraf.

6. Voorstel aan het Partijcongres

Het Landelijk Bestuur, stelt daarom aan het Partijcongres, vergaderende op 13 juni 2015 in de Nieuwe Buitensociëteit te Zwolle, voor om:

A. de statuten¹ van de landelijke ChristenUnie te wijzigen door:

1. artikel 2, lid 1, dat de doelstelling van de ChristenUnie bepaalt en dat als volgt luidt:

"De ChristenUnie heeft tot doel een politiek te bevorderen als door beide oprichters is vastgesteld in de gezamenlijke Unieverklaring."

te wijzigen in:

"De ChristenUnie heeft tot doel een politiek te bevorderen zoals deze voortvloeit uit de grondslag."

2. artikel 3, dat als volgt luidt:

"UNIEFUNDERING.

Artikel 3.

De Uniefundering luidt als volgt: De ChristenUnie erkent Gods heerschappij over het staatkundig leven, dat de overheid door God is gegeven en in zijn dienst staat en dat christenen de verantwoordelijkheid hebben actief te zijn in de samenleving. Zij fundeert haar politieke overtuiging op de Bijbel, het geïnspireerde en gezaghebbende Woord van God, die door de Drie Formulieren van Eenheid wordt nagesproken en die ook voor het staatkundig leven wijsheid bevat."

te wijzigen in:

"GRONDSLAG.

Artikel 3.

Gedreven door Gods liefde en Christus' koningschap wil de ChristenUnie zich inzetten voor de samenleving en het bestuur van ons land. Zij erkent dat de overheid door God is gegeven om recht te doen en vrijheid en vrede te beschermen, wereldwijd. De ChristenUnie baseert haar politieke principes op de Bijbel, Gods geïnspireerde en gezaghebbende Woord. Haar leden verenigen zich vanuit het christelijk geloof, zoals kernachtig verwoord in de Geloofsbelijdenis van Nicea."

3. een zinsnede in artikel 4 lid 1, die een lidmaatschaps criterium inhoudt en die als volgt luidt:

"...die de Uniefundering, de Unieverklaring en het doel van de partij onderschrijven".

te wijzigen in:

"...die de grondslag en het doel van de partij onderschrijven"

en, mocht het voorstel Wijziging vernieuwing partijstructuur Fase 2 niet zijn aangenomen, om in artikel 4 lid 2 van de statuten zoals deze gelden d.d. 13 juni 2015 een zinsnede die handelt over het lidmaatschapsbeleid van kiesverenigingen en die als volgt luidt:

"...personen die de Unieverklaring en de Uniefundering onderschrijven.."

te wijzigen in:

"... personen die de grondslag en het doel van de partij onderschrijven..."

¹ In dit voorstel betreft het -met uitzondering van onderdeel A.3, laatste deel- wijzigingen ten opzichte van zowel de huidige, vigerende tekst van de statuten, als de statuten zoals deze komen te luiden na implementatie van het Voorstel vernieuwing partijstructuur Fase 2 (beschikbaar uiterlijk eind april 2015). De verwijzing naar de artikelen is namelijk dezelfde.

4. artikel 8A lid, sub a, dat gaat over de advisering van Provinciale Unie-voorzitters aan het Landelijk Bestuur en dat als volgt luidt:

"a. het doen van voorstellen aan het Partijcongres, inhoudende een wijziging van de Uniefundering, de Unieverklaring of het kernprogramma van de ChristenUnie,"

te wijzigen in:

"a. het doen van voorstellen aan het Partijcongres, inhoudende een wijziging van de grondslag of het kernprogramma van de ChristenUnie,"

5. in artikel 18, dat gaat over besluitvorming in het Partijcongres, tussen lid 1 en 2 een nieuw lid toe te voegen, dat als volgt luidt:

"Een besluit tot wijziging van het kernprogramma behoeft ten minste twee/derde van de uitgebrachte stemmen."

- B. het kernprogramma van de ChristenUnie te wijzigen door aan het begin daarvan de volgende tekst op te nemen:

"Preambule kernprogramma

Het kernprogramma van de ChristenUnie bevat haar politieke visie voor de lange termijn. De ChristenUnie komt tot haar politieke visie vanuit een richtinggevend perspectief, vanuit een vast fundament en vanuit centrale kernwaarden.

De politieke visie van de ChristenUnie staat in het perspectief van geloof, hoop en liefde. Geloof in de almachtige Schepper geeft richting aan de politiek: Hij laat niet los wat Zijn hand begon. Jezus Christus, Wie alle macht is gegeven in hemel en op aarde, geeft hoop op een leven over de grenzen van deze wereld heen. De Heilige Geest inspireert tot navolging van Christus in Zijn liefde.

Zoals vastgelegd in haar grondslag, fundeert de ChristenUnie haar politieke visie op het betrouwbare Woord, de Bijbel. Met haar politieke visie staat de ChristenUnie in een levende traditie van eeuwenlang christelijk denken over mens, maatschappij en overheid, vanaf de kerkvader Augustinus tot op de dag van vandaag. De ChristenUnie put politieke wijsheid uit de Oecumenische Belijdenissen, de Drie Formulieren van Eenheid, de Verklaring van Lausanne en andere belangrijke verwoordingen van de Bijbelse boodschap voor het publieke leven.

In de politieke visie van de ChristenUnie staan drie kernwaarden centraal, die leidend zijn voor haar inzet voor gerechtigheid in Nederland en in heel de wereld:

Dienstbare samenleving

God laat mensen opbloeien in relaties, samenwerking en onderlinge zorg. Een dienstbare samenleving vraagt een betrokken, maar ook bescheiden overheid. De overheid zet zich in voor een maatschappelijke ordening waarin mensen hun talenten kunnen ontwikkelen en in vrijheid hun verantwoordelijkheden kunnen nemen.

Geloofsvrijheid

God maakt mensen verantwoordelijk door ze vrijheid te geven. De overheid respecteert de vrijheid en beschermt deze. Alle mensen hebben het recht om in vrijheid hun geloof en overtuiging te delen, met elkaar, met hun kinderen en in de samenleving.

Waardevol leven

Alle leven is Gods waardevolle gift. De overheid zet zich in voor een zorgvuldige omgang met heel Zijn schepping. De overheid staat voor de waardigheid en de rechten van alle mensen: krachtig of kwetsbaar, geboren of ongeboren, nabij of veraf.

en

- C. het Landelijk Bestuur te mandateren om in overige landelijke reglementen zinsneden die geheel of gedeeltelijk de volgende woorden bevatten:

"Uniefundering en Unieverklaring"

deze woorden te vervangen door "grondslag".